



16.1.2015

Järvenpään kaupungin kestävän kasvun ja hyvinvoinnin strategian 2014–2025 toteuttaminen

Kuntalaisten hyvinvoinnin parantaminen

Kuntalaisten hyvinvointiohjelma 2014 - 2017

Kaupunginhallitus, 20.10.2014, §226

Sisällys

1	Lähtökohdat.....	4
1.1	Kaupungin strategian toteuttaminen valtuustokaudella 2014–2017.....	4
1.2	Kuntalaisten hyvinvointiohjelman strategiset päämäärät osana kestävä kasvun ja kehityksen strategiaa.....	6
2	Lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointi sekä tuen oikea-aikaisuus	7
2.1	Strategisen päämäärän kuvaus kaupunkistrategian tasolla.....	7
2.2	Tavoitetila 2017 ja strategiset toimenpiteet.....	8
2.2.1	Lasten käytöshäiriöt ja psyykinen oireilu sekä erityispalvelujen tarve	8
2.2.2	Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä erityispalvelujen tarve.....	9
2.2.3	Lastensuojelun tarve ja palvelut	9
2.2.4	Vanhemmuuden ja perheen arjen tuen tarve	10
2.3	Ydinprosessien integrointi lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin sekä tuen oikea-aikaisuuden edistämiseen	12
3	Syrjäytymisen vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen	15
3.1	Strategisen päämäärän kuvaus kaupunkistrategian tasolla.....	15
3.2	Tavoitetila 2017 ja strategiset toimenpiteet.....	16
3.2.1	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet	16
3.2.2	Työttömyyden kasvu ja huono-osaisuuden kasaantuminen	16
3.2.3	Erityisryhmien asumisen tarpeet ja monimuotoinen asuntotarjonta.....	17
3.3	Ydinprosessien integrointi syrjäytymisen vähentämiseen ja osallisuuden vahvistamiseen	18
4	Terveydentilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen omaa vastuuta vahvistaen	21
4.1	Strategisen päämäärän kuvaus kaupunkistrategian tasolla.....	21
4.2	Tavoitetila 2017 ja strategiset toimenpiteet.....	22
4.2.1	Asukkaiden ja asiakkaiden oman aktiivisuuden, motivaation ja vastuun kasvattaminen.....	22
4.2.2	Terveydentilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen poikkihallinnollisena ja kaupunkiorganisaation rajat ylittävänä toimintana.....	22
4.2.3	Elintapasairauksien sekä päihde- ja mielenterveysongelmien riskien huomioiminen kaikessa sosiaali- ja terveydenhuollon työskentelyssä.....	23
4.2.4	Terveysnäkökohdat otetaan huomioon kunnan kaikessa päätöksenteossa	23
4.3	Ydinprosessien integrointi terveydentilan parantamiseen ja terveyserojen kaventamiseen	24
5	Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantaminen.....	27
5.1	Strategisen päämäärän kuvaus kaupunkistrategian tasolla.....	27
5.2	Tavoitetila 2017 ja strategiset toimenpiteet.....	28
5.2.1	Palvelujen asiakkaan valinnan- ja päätöksenteon mahdollisuudet ovat laajat.....	29
5.2.2	Palvelut tukevat terveyden ylläpitämistä, pitkäaikaissairauksien mahdollisimman hyvää hoitotasapainoa sekä kuntoutumista	29
5.2.3	Asiakkaan palvelut ovat oikea-aikaisia, sujuvia ja hänen tarpeistaan lähteviä.....	30



16.1.2015

5.2.4	Ikääntyneet ja toimintarajoitteiset asuvat ja liikkuvat turvallisesti ja esteettömästi.....	30
5.3	Ydinprosessien integrointi ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantamiseen.....	31
6	Kuntalaisten hyvinvointiohjelmaan liittyvät keskeiset suunnitelmat	33
7	Liitteet	34
7.1	Liite 1: Kuntalaisten hyvinvointiohjelman laatijat	34

16.1.2015

1 Lähtökohdat

1.1 Kaupungin strategian toteuttaminen valtuustokaudella 2014–2017

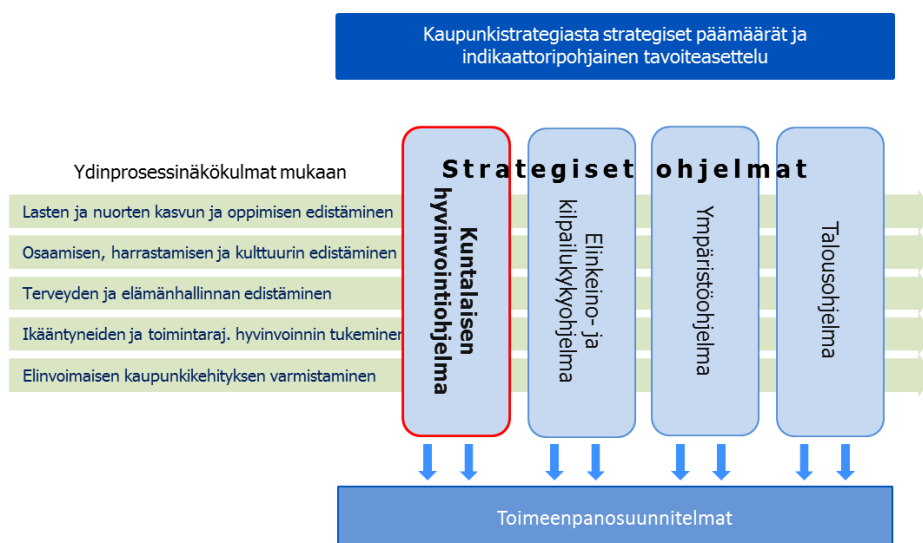
Strategisen ohjelman lähtökohdat ovat kaupunginvaltuuston 11.11.2013 hyväksymässä Järvenpään kaupungin kestävän kasvun ja hyvinvoinnin strategiassa 2014–2025. Strategiassa asetettiin kullekin hyvinvoinnin alueelle strategiset päämäärät. Strategisen päämäärän osalta avattiin tilannekuvassa niitä seikkoja, miksi tilannetta pidettiin erityisen huolestuttavana. Tämän jälkeen valittiin keskeisimmät vaikuttavuusindikaattorit, joilla tullaan seuraamaan strategian vaikuttavuutta ja kaupungin onnistumista strategisen päämäärän saavuttamisessa. Vaikuttavuusindikaattoreiden osalta tunnistettiin lähtötaso 2011–2013 aikana ja asetettiin myös tavoitteet, jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2017 mennessä.

Strategisen ohjelman hyväksyy kaupunginhallitus ja se asetetaan valtuuston toimintakaudelle vuoteen 2017 saakka. Strategisessa ohjelmassa kirkastetaan strategisen päämäärän osalta **tavoitetilaa** 2017 vuoteen mennessä, sekä määritellään strategiset **toimenpidekokonaisuudet**, joilla tunnistettuun tavoitetilaan päästään. Keinoja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen löytyy paljon, joten strategisen tason toimenpidekokonaisuuden tunnistamisessa tulee huomioida:

- käytettävissä olevien resurssien rajallisuus
- valitun toimenpidekokonaisuuden vaikuttavuus (toteuttaa toiminta-ajatusta, edistää valittua visiota ja perustuu kaupungin arvoihin)
- ajoittuminen yli valtuustokauden

Kuntalaisten hyvinvointiohjelman strategisena ohjelmana tulee edistää kaupungin kestävää kasvua ja hyvinvointia. Tämä edellyttää kaupungin ydinprosessien integroimista ohjelman toteuttamiseen. Tämä tukee myös strategisen päämäärän kannalta yhdensuuntaisempaa ja vaikuttavampaa suunnittelua ja toteutusta myös toimeenpanovaiheessa.

Kuva 1 Strateginen ohjelma huomioi kaupungin ydinprosessit ja ohjaa kokonaisvaltaisesti toimeenpanoa kuntalaisten hyvinvointia edistävään suuntaan.



16.1.2015

Strategiseen ohjelmaan liittyy eri ajanjaksoille tehtyjä **suunnitelmia**, joista suuri osa on lakisäätteisiä tai perustuu muutoin valtakunnallisiin linjauksiin. Strategisessa ohjelmassa listataan merkittävimmät suunnitelmat, jotta strateginen päämäärä, tavoitteet, toimenpidekokonaisuudet ja suunnitelmat olisivat kokonaisuutena helposti tarkasteltavissa. Strategisista ohjelmista johdetaan edelleen lautakuntatasolle vietävät toimeenpanosuunnitelmat, joissa määritellään toimenpiteet tarkemmalla tasolla kaupungin organisaatiossa.

Kuva 2 Kaupunkistrategiasta toimeenpanosuunnitelmiin, keskeisin sisältö strategiayön edetessä vaiheittain.



16.1.2015

1.2 Kuntalaisten hyvinvointiohjelman strategiset päämäärät osana kestävän kasvun ja kehityksen strategiaa

Järvenpään kaupungin kestävän kasvun ja kehityksen strategiassa asetettiin kuntalaisten hyvinvoinnin kehittämiseksi neljä alla nimettyä strategista päämäärää.

Kaupungin visio 2025	Hyvinvoinnin näkökulmat	Strategiset päämäärät 2017
Elinvoimaa ja kulttuuria parhaalla paikalla	<u>Kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden kehittäminen</u>	1. Lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointi sekä tuen oikea-aikaisuus 2. Syrjäytymisen vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen 3. Terveystilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen omaa vastuuta vahvistaen 4. Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantaminen
	Yritysten kilpailukyvyn kehittäminen	5. Elinvoimainen keskusta 6. Rohkea ja menestymistä tukeva kilpailukyky politiikka
	Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin kehittäminen	7. Ympäristön laadun ja terveellisyyden hallinta 8. Kestävän kaupunkikehityksen edistäminen
	Tasapainoinen talous hyvinvoinnin mahdollistajana	9. Kaupungin talous tasapainossa ja resurssit kohdistettu tarkoituksenmukaisesti
Kaupungin arvot Asukaslähtöisyys, Rohkeus, Vastuullisuus, Oikeudenmukaisuus ja Tuloksellisuus		
Kaupungin toiminta-ajatus Järvenpään kaupunki turvaa perusedellytyksiä asukkaiden hyvälle elämälle, edistää yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia ja kantaa oman vastuunsa ympäristön hyvinvoinnista yhdessä kumppaneidensa kanssa		

16.1.2015

2 Lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointi sekä tuen oikea-aikaisuus

2.1 Strategisen päämäärän kuvaus kaupunkistrategian tasolla

Strategiseksi päämääräksi asetettu lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointi sekä tuen oikea-aikaisuus on avattu alla kuvatulla tavalla strategiassa perustuen tiivistettyyn tilannekuvaan, valittuihin vaikuttavuusindikaattoreihin sekä tavoiteasetteluun vuoteen 2017 mennessä.

Strateginen päämäärä: Lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointi sekä tuen oikea-aikaisuus			
Tiivis tilannekuva 2013	Vaikuttavuusindikaattorit	Tavoiteasettelu indikaattoreille	
		Lähtötaso v. 2012	Tavoitteet 2017
<p>Lasten käytöshäiriöt ja psyykinen oireilu ovat kasvaneet ja erityispalvelujen tarve on lisääntynyt. Kasvanut huoli pienten lasten ja kouluikäisten käytöshäiriöiden ja psyykkisen oireilun lisääntymisestä sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten suuri osuus esi- ja perusopetuksessa.</p>	<p>1.1. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tehostettua ja erityistä tukea saavien lasten määrä ja osuus päivähoitossa olevista lapsista. Perusopetuksessa tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden määrä ja osuus oppilaista.</p>	<p>1.1.1. Varhaiskasvatus: Tehostettu tuki: 94 / 4,4 % Erityinen tuki: 54 / 2,7 % 1.1.2. Esiopetus: Tehostettu tuki: 24 / 5,0 % Erityinen tuki: 16 / 3,4 % 1.1.3. Perusopetus: Tehostettu tuki: 188 / 4,8 % Erityinen tuki: 456 / 11,6 % (ilman Juholaa 358 / 9,4 %)</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa, ja esiopetuksessa erityistä tukea saavien lasten määrä /osuus vähenevät vuoden 2012 tasosta ja osuus pienee suhteessa tehostettua tukea saaviin. Perusopetuksessa erityistä tukea saavien oppilaiden määrä/osuus vähenee vuoden 2012 tasosta ja osuus pienee suhteessa tehostettua tukea saaviin.</p>
<p>Lasten- ja nuorisopsykiatristen erikois- palvelujen käyttöä on paljon ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarve on kasvussa.</p>	<p>1.2. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaiden määrä ja osuus ikäluokasta. Erikoissairaanhoidon / muiden palvelujen keskinäinen suhde.</p>	<p>1.2.1. Perheneuvola: 0-6 – v: 550 asiakasta, joista lapsia 92 / 2,7 % 7-15 – v: 371 asiakasta, joista lapsia 294 / 7,2 % 1.2.2. ESH: Lastenpsyk. 57 / 0,9 % 1.2.3. Nuoro- nuorten palvelu: 13-17 –v: 148 / 6,3 % 1.2.4. ESH: Nuor. psyk 193 / 8,2 %</p>	<p>Esh:n asiakasmäärät pienenevät ja osuus suhteessa muihin palveluihin pienee vuoden 2012 tasosta</p>
<p>Lastensuojellustien palvelujen tarve on suuri ja monimuotoinen sekä sijaishuollossa olevien vaativan tuen tarve on lisääntynyt erityisesti murrosikäisillä.</p>	<p>1.3. Lastensuojelun asiakkaiden, kodin ulkopuolelle sijoitettujen ja huostaanotettujen lasten määrät ja % -osuudet vastaavankäisestä väestöstä. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus lastensuojelun asiakkaista. (Sosiaalitaito ja THL).</p>	<p>1.3.1. Ls-asiakkuudet (0-20 -vuotiaat) 628 / 6,2 % 1.3.2. Kodin ulkopuolelle sijoitetut (0-17 -vuotiaat) 143 / 1,3 % (THL) 1.3.3. Huostaanotetut (0-17 -vuotiaat) 91 / 1,1% (THL)</p>	<p>Ls-asiakkuudet ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen ja huostaanotettujen lasten määrä ja osuus vähenevät vuoden 2012 tasosta.</p>
<p>Vanhemmuuden ja perheen tuen tarve on kasvanut. Muualta muuttaneiden lähiverkostot ovat ohuet ja arjen sujumuuden sekä kasvatuskumppanuuden ja tuen tarve on kasvanut. Vanhemmat käyvät työssä pääkaupunkiseudulla ja perheen yhteistä aikaa on vähän. Kasvanut huoli lasten ja nuorten epäterveellisten elintapojen lisääntymisestä (vähäinen liikunta ja uni sekä yksipuolinen ravinto).</p>	<p>1.4. Lasten ja huoltajien kokema hyvinvointi Kouluterveys- ja Sosiaalitaide- ja hyvinvointikyselyt sekä/ tai Alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen ATH summaindikaattori</p>	<p>1.4.1. Kootaan summamittari teemoittain eri indikaattoreista.</p>	<p>Koettu hyvinvointi lisääntyy vuodesta 2015 ja on alueen keskitasoa parempi.</p>

16.1.2015

2.2 Tavoitetila 2017 ja strategiset toimenpiteet

2.2.1 Lasten käytöshäiriöt ja psyykkinen oireilu sekä erityispalvelujen tarve

Tilannekuva 2013

Lasten käytöshäiriöt ja psyykkinen oireilu ovat kasvaneet ja erityispalvelujen tarve on lisääntynyt. Kasvanut huoli pienten lasten ja kouluikäisten käytöshäiriöiden ja psyykkisen oireilun lisääntymisestä sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten suuri osuus esi- ja perusopetuksessa.

Tavoitetila 2017

Lapsiperheiden arkeen liittyvät peruspalvelut, varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat jatkumon ja palvelut ovat järjestetty perheiden lähialueilla. Varhaiskasvatuksesta perusopetukseen siirtymistä on edistetty sijoittamalla esiopetusryhmiä koulujen tiloihin. Sähköisten palvelujen osuus ja palveluprosessien etenemisen seuranta vuorovaikutteisesti ovat lisääntyneet.

Perheiden eri elämäntilanteisiin sopivia varhaiskasvatuspalveluja järjestetään varhaiskasvatuslain mukaisesti. Järvenpään kaupunki tuottaa palveluja monipuolisesti avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta laajentuneeseen ympärivuorokautiseen päiväkotitoimintaan. Kaupungin omia palveluja täydentävät yksityiset palvelut ja kolmannen sektorin toimijat.

Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa ovat vakiintuneet kolmiportaisen tuen mallin mukaisiksi, joita toteutetaan kiinteässä yhteistoiminnassa kasvun tuen palvelujen kanssa. Palvelut ovat järjestetty oppilas- ja opiskelijahuoltolain sekä varhaiskasvatuslain, esi- ja perusopetuksen uuden opetussuunnitelman sekä tarkemmin määritettävien palvelutasojen mukaisina. Opiskelijahuoltopalveluja on toteutettu yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa.

Nivelvaiheisiin ja prosessien rajapintoihin luodut monialaiset porrastetut palvelut ovat vakiintuneet rakenteisiin. Palveluohjaus tapahtuu monialaisten ryhmien kautta kiinteässä yhteistyössä perheiden kanssa. Erityisen tuen tarvetta on pystytty vähentämään toimimalla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteistyössä perheiden kanssa ja järjestämällä yleistä sekä tehostettua tukea kattavasti.

Kouluissa ja varhaiskasvatuksessa tehdään kiinteää yhteistyötä perheiden kanssa ja vanhemmuuden yleinen tuki sekä perhetyö on laajentunut myös varhaiskasvatukseen, mikä näkyy toimintakulttuureissa. Lasten ja perheiden mahdollista syrjäytymistä pyritään ehkäisemään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kun varhaiskasvatuksessa ja koulussa on tunnistettu eri syistä syrjäytymisvaarassa olevia lapsia ja perheitä, ryhdytään välittömästi toimenpiteisiin, joita tarvittaessa laajennetaan ja tehostetaan.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on huomioitu kasvavien maahanmuuttajataustaisten lapsi- ja oppilasryhmien erityistarpeet.

Strategiset toimenpiteet

- Asiakaslähtöisten prosessien ja monialaisen toimintatavan edelleen kehittäminen
- Varhaisen puuttumisen malli ja sen mukaiset tukitoimet käytössä
- Varhaiskasvatuslain toimeenpano
- Esi- ja perusopetuksen uuden opetussuunnitelman laadinta ja käyttöönotto ja oppilaan tuen järjestäminen uuden opetussuunnitelman mukaisesti
- Oppilas- ja opiskelijahuollon lain toimeenpano yhteistyössä oppilaitosten kanssa
- Kotouttamisohjelman toimeenpano

16.1.2015

2.2.2 *Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä erityispalvelujen tarve*

Tilannekuva 2013

Lasten- ja nuorisopsykiatristen erikoispalvelujen käyttöä on paljon ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarve on kasvussa.

Tavoitetila 2017

Lasten ja nuorten varhaisen tuen mielenterveyspalvelut on järjestetty ensisijaisesti kiinteässä yhteistyössä peruspalvelujen kanssa ja erilaiset varhaisen tuen keinot ovat helposti perheiden saavutettavissa.

Kotien kasvatustyötä tuetaan neuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, päiväkodeissa ja kouluissa. Lapsille ja perheille järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaisia palveluja perhekeskuksessa ja perheneuvolassa alkaen lyhyistä puhelinkonsultaatioista aina pitkäkestoiisiin lastenpsykiatriin ja perheterapioihin. Palvelut tuotetaan mahdollisimman pitkälle lähellä kasvuyhteisöjä yhteistyössä muiden lasten ja nuorten ja heidän perheidensä kanssa toimivien tahojen kanssa. Lastenpsykiatriset palveluketjut ovat varmistaneet lapsen tarpeen mukaiset erikoissairaanhoidon palvelut.

Nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat toimivia. Nuorten tarvitsemat palvelut ja hoito on järjestetty kokonaisuudeksi yhteistyönä kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon, koulujen ja nuorisotyön sekä mahdollisten ostopalvelujen kanssa. Koulupäivän sisällä vahvistetaan varhaista tukea ja vertaisryhmätoimintaa. Nuorisopsykiatrinen palveluketju on toimiva ja se on otettu käyttöön.

Perheet ovat tietoisia erilaisten tukipalvelujen sisällöistä. Palvelut on kuvattu kaupungin nettisivuilla ja palveluohjausta on ollut saatavilla päiväkodeissa, kouluissa, neuvoloissa ja muissa palvelupisteissä. Palveluista tiedottaminen ja yksilöllistä ohjaamista on järjestetty mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ensisijaisesti suorassa asiakaskontaktissa. Kiinteällä yhteistyöllä ja oikea-aikaisella tuella lasten ja nuorten käyttöhäiriöiden ja psyykkisen oireilun kasvu on pystytty taittamaan ja erityispalvelujen tarvetta onnistuttu vähentämään.

Strategiset toimenpiteet

- Palveluohjauksen vahvistaminen erilaisiin varhaisen tuen palveluihin
- Vanhemmuuden tukeminen ja perheen toimintakyvyn vahvistaminen järvenpääläisen mallin mukaisesti
- Nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelujen toteuttaminen toimivana kokonaisuutena yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon, koulujen ja nuorisotyön sekä mahdollisten ostopalvelujen kanssa
- Lasten- ja nuorisopsykiatriset palveluketjut ovat käytössä

2.2.3 *Lastensuojelun tarve ja palvelut*

Tilannekuva 2013

Lastensuojelullisten palvelujen tarve on suuri ja monimuotoinen sekä sijaishuollossa olevien vaativan tuen tarve on lisääntynyt erityisesti murrosikäisillä.

Tavoitetila 2017

Järvenpääläisessä toimintamallissa vanhemmuuden tukemisen ja perheen toimintakyvyn vahvistamisen painopiste on yleisessä tuessa ja avohuollon palveluissa. Tuen palvelut ovat monimuotoistuneet ja niitä järjestetään porrastetusti asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Järvenpääläisessä mallissa vanhemmuuden yleinen

16.1.2015

tuki on osa Kasvun tuen palveluja ja se sisältää myös kodinhoidollisen työn. Perhekeskusten rooli on vahvistunut vanhemmuuden yleisen tuen palvelujen koordinoinnissa.

Lapsiperheen toimintakykyä vahvistavia perhesosiaalityön palveluja on järjestetty kiinteässä yhteistyössä peruspalvelujen kanssa. Järvenpäälaisessä vanhemmuuden tuen ja perhetyön mallissa perhetyön yksikkö Tilkku järjestää sekä ennaltaehkäisevää että vaativaa perhetyötä perheiden tarpeiden mukaisesti yksilö- tai ryhmätoimintana. Perhetyötä on toteutettu monimuotoisesti joko perheiden kodeissa, perhekeskuksissa tai päiväkodeissa ja kouluissa.

Perheet voivat hakeutua omatoimisesti yleisen tuen ja ennaltaehkäisevien palveluiden piiriin ja moniammatillinen osaaminen on sekä perheiden että työntekijöiden käytössä.

Varhaisen tuen erilaisia toimintamuotoja kehittämällä ja vakiinnuttamalla on hillitty vahvemman lastensuojellisuuden tuen tarpeen kasvua. Kolmen kunnan yhteisen perheoikeudellisen yksikön palvelumuodot ovat myös vakiintuneet.

Strategiset toimenpiteet

- Tiedottamisella, neuvonnalla ja ohjauksella vahvistetaan kuntalaisten omatoimista hakeutumista erityisesti ennaltaehkäiseviin ja matalan kynnyksen palveluihin
- Verkostomaisten työmuotojen edelleen kehittäminen
- Sosiaalihuoltolain toimeenpano todennäköisesti vuodesta 2015 alkaen
- Monimuotoiset palvelut käytössä: ryhmätoiminta, perhekuntoutus, järvenpäälainen vanhemmuuden tuen ja perhetyön malli, ehkäisevät eropalvelut ja perheasioiden sovittelu
- Yhdestä toimipisteestä toteutettu virka-aikainen ja virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys

2.2.4 Vanhemmuuden ja perheen arjen tuen tarve

Tilannekuva 2013

Vanhemmuuden ja perheen tuen tarve on kasvanut. Muualta muuttaneiden lähiverkostot ovat ohuet ja arjen sujuvuuden sekä kasvatuskumppanuuden ja tuen tarve on kasvanut. Vanhemmat käyvät työssä pääkaupunkiseudulla ja perheen yhteistä aikaa on vähän. Kasvanut huoli lasten ja nuorten epäterveellisten elintapojen lisääntymisestä (vähäinen liikunta ja uni sekä yksipuolinen ravinto).

Tavoitetila 2017

Lasten ja perheiden hyvinvoinnin näkökulma on huomioitu laajasti kaupungin toiminnassa.

Kasvatuskumppanuus kodin kanssa jatkuu varhaiskasvatuksesta yläkouluun saakka ja siinä on hyödynnetty sähköisiä yhteydenpitojärjestelmiä. Vanhemmuuden tukea on vahvistettu ammatillisen vanhempainohjauksen ja perhekeskusten sekä muiden vertaisryhmien ja vanhempainverkostojen avulla. Koulut ja päiväkodit ovat toimineet luontaisina perheiden yhteisöllisinä kohtaamispaikkoina.

Koululaisten iltapäivätoimintaa ja kerho- sekä harrastustoimintaa järjestetään kaikilla kouluilla. Perheiden yhteiset liikunta- ja muut harrastusmahdollisuudet ovat olleet kaikkien ulottuvilla ja niissä on järjestetty ammatillista ohjausta hyödyntäen yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Arkiliikunnan merkitystä, liikunnallista elämäntapaa ja erilaisia liikuntamahdollisuuksia on korostettu.

Päiväkotien, koulujen ja asuinympäristöjen turvallisuuteen, terveellisyteen ja viihtyisyyteen on panostettu.

16.1.2015

Tukea ja neuvontaa arjen haasteisiin on ollut saatavilla eri palvelupisteistä ja erilaiset sähköiset palvelut, esimerkiksi sähköinen terveystarkastus ja -valmennus, ovat laajalti lapsiperheiden käytössä. Sähköisten palvelujen ja uusien sosiaalisten medioiden avulla kaupunkilaisille on luotu myös toimivat vaikutuskanavat palvelujen arvioimiseen ja kehittämiseen. Käyttäjien ja asiakkaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen palvelujen käyttäjinä ovat vahvistuneet. Nämä ovat vaikuttaneet positiivisesti kuntalaisen kokemaan hyvinvointiin.

Laajojen terveystarkastusten ja ikäkausitarkastusten avulla saadaan sekä yksilötason tietoa että laajempaa kuvaa perheiden hyvinvoinnista. Hyvinvointi- ja terveystarkastusten sekä lapsiperheitä koskevien selvitysten kautta esille nouseviin trendeihin ja ilmiöihin on vastattu joko vahvistamalla jo olemassaolevia tai kehittämällä uusia toimintatapoja. Sähköiseen hyvinvointikertomukseen on koottu laajasti lapsiperheiden hyvinvointia koskevaa tietoa.

Strategiset toimenpiteet

- Uuden Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelman laatiminen ja toimeenpano
- Järvenpään turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen
- Kaikkien lasten ja nuorten liikkumisen ja harrastamisen mahdollistaminen sekä perheiden yhteisen vapaa-ajan vieton edistäminen mm. lähiliikuntapaikat ja leikki- ja nuorisopuistot, kulttuuri- ja harrastusmahdollisuudet, kansalaistoiminnan tuki
- Kokemusasiantuntijuuden käytön lisääminen palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä
- Sähköisten toimintaympäristöjen ajanmukaistaminen, sähköisten palvelujen ja palautekanavien lisääminen sekä sosiaalisen median hyödyntäminen
- Sähköinen hyvinvointikertomus, hyvinvointi- ja terveystarkastukset käytössä

16.1.2015

2.3 Ydinprosessien integrointi lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin sekä tuen oikea-aikaisuuden edistämiseen

Seuraavassa taulukossa tunnistetaan lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin sekä tuen oikea-aikaisuuden edistämisen toimenpiteet ydinprosessittain ja tuodaan näkyville eri ydinprosessien tuottaminen palveluiden ja toiminnan keskinäisiä vaikutussuhteita sekä prosessien rajapinnoissa tapahtuvaa toimintaa.

Tuloksena on strateginen näkemys siitä, kuinka kaupungin ydinprosessit kokonaisuutena integroituvat kunta-laisten hyvinvointiohjelman strategisten päämäärien toteutumiseen tällä valtuustokaudella. Toimenpiteet huomioidaan ydinprosessien/palvelualueiden **toimeenpanosuunnitelmien** laadinnassa.

Ko. prosessin ensisijaisella vastuulla olevat toimenpiteet **lihavoitu**.

Kaupungin ydinprosessi	Lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin sekä tuen oikea-aikaisuuden strategiset toimenpiteet (liittyen kyseiseen ydinprosessiin)
Lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Uuden Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelman laatiminen ja toimeenpano • Asiakaslähtöisten prosessien ja monialaisen toimintatavan edelleen kehittäminen • Varhaisen puuttumisen malli ja sen mukaiset tukitoimet käytössä ja palveluohjauksen vahvistaminen erilaisiin varhaisen tuen palveluihin • Lasten ja perheiden palvelutarpeen volyymimuutoksiin vastaaminen kehittämällä palveluverkkoa ja toimintaympäristöjä • Varhaiskasvatustien toimeenpano • Esi- ja perusopetuksen uuden opetussuunnitelman laadinta ja käyttöönotto ja oppilaan tuen järjestäminen uuden opetussuunnitelman mukaisesti • Oppilas- ja opiskelijahuollon lain toimeenpano yhteistyössä oppilaitosten kanssa • Maahanmuuttajana Järvenpäässä - kotouttamisohjelman 2014 - 2017 toimeenpano • Vanhemmuuden tukeminen ja perheen toimintakyvyn vahvistaminen järvenpääläisen mallin mukaisesti • Nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluja toteuttaminen toimivana kokonaisuutena yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon, koulujen ja nuorisotyön sekä mahdollisten ostopalvelujen kanssa • Lasten- ja nuorisopsykiatriset palveluketjut ovat käytössä • Tiedottamisella, neuvonnalla ja ohjauksella vahvistetaan kuntalaisten omatoimista hakeutumista erityisesti perhettä tukeviin ja sen toimintakykyä vahvistaviin ennaltaehkäiseviin ja matalan kynnyksen palveluihin • Verkostomaisten työmuotojen edelleen kehittäminen • Monimuotoiset palvelut käytössä: ryhmätoiminta, perhekuntoutus, järvenpääläinen vanhemmuuden tuen ja perhetyön malli, ehkäisevät eropalvelut ja perheasioiden sovittelu • Uuden Sosiaalihuoltolain toimeenpano todennäköisesti v. 2015 alkaen • Yhdestä toimipisteestä toteutettu virka-aikainen ja virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys • Järvenpään turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen

16.1.2015

	<ul style="list-style-type: none"> • Kaikkien lasten ja nuorten liikkumisen ja harrastamisen mahdollistaminen sekä perheiden yhteisen vapaa-ajan vieton edistäminen mm. lähiliikunta-paikat, leikki- ja nuorisopuistot, kulttuuri- ja harrastusmahdollisuudet, kansalaistoiminnan tuki • Kokemusasiantuntijuuden käytön lisääminen palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä • Sähköisten toimintaympäristöjen ajanmukaistaminen, sähköisten palvelujen ja palautekanavien lisääminen sekä sosiaalisen median hyödyntäminen ja Sähköinen hyvinvointikertomus, hyvinvointi- ja terveystarkastus käytössä
<p>Osaamisen, harrastamisen ja kulttuurin edistäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uuden Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelman laatiminen ja toimeenpano • Asiakaslähtöisten prosessien ja monialaisen toimintatavan edelleen kehittäminen • Oppilas- ja opiskelijahuollon lain toimeenpano yhteistyössä oppilaitosten kanssa • Maahanmuuttajana Järvenpäässä - kotouttamisohjelman 2014 - 2017 toimeenpano • Nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelujen toteuttaminen toimivana kokonaisuutena yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon, koulujen ja nuorisotyön sekä mahdollisten ostopalvelujen kanssa • Järvenpään turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen • Kaikkien lasten ja nuorten liikkumisen ja harrastamisen mahdollistaminen sekä perheiden yhteisen vapaa-ajan vieton edistäminen mm. lähiliikunta-paikat, leikki- ja nuorisopuistot, kulttuuri- ja harrastusmahdollisuudet, kansalaistoiminnan tuki • Kokemusasiantuntijuuden käytön lisääminen palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä • Sähköisten toimintaympäristöjen ajanmukaistaminen, sähköisten palvelujen ja palautekanavien lisääminen sekä sosiaalisen median hyödyntäminen. Sähköinen hyvinvointikertomus, hyvinvointi- ja terveystarkastus käytössä
<p>Terveiden ja elämäntilanteen edistäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaslähtöisten prosessien ja monialaisen toimintatavan edelleen kehittäminen: <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas- ja opiskelijahuollon lain toimeenpano yhteistyössä oppilaitosten kanssa/tuottaa osan palveluja • Lasten- ja nuorisopsykiatriset palveluketjut ovat käytössä • Yhdestä toimipisteestä toteutettu virka-aikainen ja virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys • Kokemusasiantuntijuuden käytön lisääminen palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä • Osallistuminen uuteen Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelmaan • Järvenpään turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen • Sähköinen hyvinvointikertomus, hyvinvointi- ja terveystarkastus käytössä

16.1.2015

Ikääntyneiden ja toimintaraj. hyvinvoinnin tukeminen	<ul style="list-style-type: none">• Osallistuminen toimintarajoitteisten oppilaiden tuen järjestämiseen uuden opetussuunnitelman mukaisesti
Elinvoimaisen kaupunkikehityksen varmistaminen	<ul style="list-style-type: none">• Lasten ja perheiden palvelutarpeen muutosten huomioiminen toimintympäristöjen ja palveluverkkojen suunnittelussa ja toteutuksessa• Turvallisten kasvu- ja oppimisympäristöjen huomioiminen Järvenpään turvallisuussuunnitelmassa• Osallistuminen uuteen Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelmaan• Osallistuminen kaikkien lasten ja nuorten liikkumisen ja harrastamisen mahdollistamiseen sekä perheiden yhteisen vapaa-ajan vieton edistämiseen, mm. lähiliikuntapaikat ja leikki- ja nuorisopuistot• Sähköisten toimintaympäristöjen ajanmukaistaminen, sähköisten palvelujen ja palautekanavien lisääminen sekä sosiaalisen median hyödyntäminen. Sähköinen hyvinvointikertomus käytössä

16.1.2015

3 Syrjäytymisen vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen

3.1 Strategisen päämäärän kuvaus kaupunkistrategian tasolla

Strategiseksi päämääräksi asetettu syrjäytymisen vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen on avattu alla kuvatulla tavalla strategiassa perustuen tiivistettyyn tilannekuvaan, valittuihin vaikuttavuusindikaattoreihin sekä tavoiteasetteluun vuoteen 2017 mennessä.

Strateginen päämäärä: Syrjäytymisen vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen			
Tiivis tilannekuva 2013	Vaikuttavuusindikaattorit	Tavoiteasettelu indikaattoreille	
		Lähtötaso v. 2012	Tavoitteet 2017
Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten suhteellinen osuus korkea	2.1. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24 v. % -osuus /Sotkanet (id 3219)	2.1.1. 2012: Koulutuksen ulkopuolella 605 nuorta eli 14,3 % ikäluokasta (Uusimaa 13,4 % / 21397)	Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus on enintään Uudenmaan keskitasolla.
Työttömyys kasvaa ja huono-osaisuus kasaantuu. Erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömien osuus on suuri. Vajaa-kuntoisten ja työvoimareservin ulkopuolella olevien määrä sekä toimeentuloasiakkaiden määrä kasvavat. Pitkittynyt työttömyys lisää toimeentuloutarvetta ja huono-osaisuuden kasaantumista sekä ulkopuolisuusriskiä	2.2. Työttömien määrä: Nuorisotyöttömät, % -osuus/määrä vastavanikäisestä työvoimasta. Pitkäaikaistyöttömät, % -osuus/määrä työvoimasta, Uudenmaan Ely -keskuksen työttömyystilastot, Sotkanet (id 3562) 2.3. Toimeentulotukiasiakkaiden kokonaisuus ja % -osuus väestöstä (Sotkanet id 1248) sekä nuorten osuus (Sotkanet id 405)	2.2.1. 2012: Nuorisotyöttömät 8,8 % / 328 (Uusimaa 7,2 % / 141485) 2.2.2. 2012: Pitkäaikaisyöttömät, 1,8 % / 380 (Uusimaa 1,7% / 14580) 2.3.1. 2011: Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet 9 % / 1692 (KUUMA-kunnat) 2.3.2. 2011: TT-tukea saaneet 18–24 –v 13,9 % / 500 (KUUMA-kunnat)	Työttömyys enintään vertailukuntien tasolla. TT-tukea saavien määrä / % -osuus vähenee Kuuma-kuntien keskiarvon tasolle.
Kohtuuhintaisten asuntojen sekä erityisryhmien ja tuetun asumisen tarjonta ei ole tarvetta vastaava	2.4. Kaupungin vuokra-asuntoihin jonottavien ja asunnottomien määrä / 1000 asukasta kohden.	2.4.1. 2006-2013 hakijatalouskuntia 880 2.4.2. 2012: asunnottomia 51 / 1,3 ‰	Hakijatalouskuntien määrä vähenee lähtötasosta ja asunnottomien määrä vähenee 10 %:a.

16.1.2015

3.2 Tavoitetila 2017 ja strategiset toimenpiteet

3.2.1 Koulutuksen ulkopuolelle jääneet

Tilannekuva 2013

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten suhteellinen osuus on korkea.

Tavoitetila 2017

Järvenpäässä on vakiintunut Nuorisokeskuksen laaja palvelutoiminta, jota täydentää seudullinen Ohjaamo. Ohjaamon kautta syrjäytymisvaarassa olevat nuoret saavat neuvontaa, tiedotusta ja yksilöllistä palveluohjausta. Yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa on varmistettu nuorten koulutustakuu. Yleistyneet sähköiset oppimisympäristöt ja palvelut mahdollistavat aiempaa joustavampia tapoja opiskella.

Toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osuus on pienentynyt ja on enintään Uudenmaan alueen keskitasolla. Tiiviillä oppilaitosyhteistyöllä ja toimivalla opinto-ohjauksella sekä perusopetuksessa että toisella asteella on onnistuttu tavoittamaan pudokkaita varhaisessa vaiheessa ja ohjaamaan heitä tavoitteelliseen toimintaan.

Strategiset toimenpiteet

- Järvenpääläinen nuoriso- ja koulutustakuumalli
- Seudullinen Ohjaamo osana "Nuorisotakuun toimintamalli" - kuntakokeilua
- Yleinen koulutustarjonta ja yksilölliset koulutuspolut osaamisen kehittämiseksi
- Laajennettu työssä oppiminen/avoin ammattiopisto alueellisena yhteistyönä
- Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpano yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa

3.2.2 Työttömyyden kasvu ja huono-osaisuuden kasaantuminen

Tilannekuva 2013

Erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömien osuus on suuri. Vajaakuntoisten ja työvoimareservin ulkopuolella olevien määrä sekä toimeentuloasiakkaiden määrä kasvavat. Pitkittynyt työttömyys lisää toimeentulotuen tarvetta ja huono-osaisuuden kasaantumista sekä ulkopuolisuusriskiä.

Tavoitetila 2017

Aktiivisen elinkeinopolitiikan ja joustavien koulutuspolkujen kautta niin uransa alkuvaiheessa olevat nuoret kuin ikääntyneet pitkäaikaistyöttömätkin ovat löytäneet uusia mahdollisuuksia työllistyä. Sosiaaliset yritykset ovat lisänneet osatyökykyisten mahdollisuuksia löytää paikkansa työelämässä. Sekä nuorten että pitkäaikaistyöttömien määrä on enintään vertailukuntien keskitasolla. Aikuisten pitkittyneeseen työttömyyteen ja monialaiseen palvelutarpeeseen vastaa seudulla aloittanut työvoiman yhteispalvelupiste (TYP). Työelämän ulkopuolelle jääneille on kehitetty erilaisia sosiaalisen kuntoutuksen mahdollisuuksia ja aktivoivaa toimintaa.

Hyvinvointi- ja terveystieteiden kautta esille nouseviin trendeihin ja ilmiöihin on vastattu joko vahvistamalla jo toimivia tai tarvittaessa kehittämällä uusia toimintatapoja. Sekä yksilö- että yleisellä tasolla hyödynnetään terveys- ja kutsuntatarkastuksissa saatavia tietoja. Erityisryhmien varhainen tunnistaminen kaikissa palveluissa on vakiintunut tapa toimia ja onnistunut asiakasohjaus vähentää tarvetta kalliille monialaisille palveluille. Yhä useammin asiakas saa tarvitsemansa avun ja tuen jo peruspalveluiden piirissä ja näin myös toimeentulokiasiakkaiden määrä on saatu kääntymään laskuun. Nämä toimet ovat osaltaan vähentäneet

16.1.2015

syрjäytymistä ja osattomuutta. Maahanmuuttajien kotoutumista tuetaan Järvenpään kaupungin kotouttamisohjelmalla 2014 - 2017. Osana kotouttamisen toimenpidekokonaisuutta Järvenpään kaupunki on tehnyt ELY-keskuksen kanssa sopimuksen, joka sisältää vuosittaisen 15 henkilön pakolaiskiintiön.

Aktiivinen kansalaistoiminta on synnyttänyt uusia vuorovaikutteisia toimintamalleja, jonka tuloksena vapaaehtoistyön, kolmannen sektorin toimijat, yritykset ja elinkeinoelämä sekä kunnan palvelut muodostavat vahvan yhteisön. Sen myötä kuntalaisten mahdollisuudet olla osallisina ja aktiivisina toimijoina kotikaupungissaan ja yhteiskunnassa ovat parantuneet riippumatta henkilön sen hetkisestä työtilanteesta ja toimeentulosta. Nuorten ja erityisryhmien ongelmien ratkaisussa on koko paikallisyhteisö mukana.

Strategiset toimenpiteet

- Joustavat koulutuspolut tukea tarvitseville nuorille
- Seudullinen työvoiman yhteispalvelupiste (TYP)
- Sosiaalinen yritystoiminta, kuntouttava työtoiminta ja sosiaalisesti aktivoiva toiminta
- Hyvinvointi- ja terveystarkastukset sekä terveys- ja kutsuntatarkastusten tulokset käytössä
- Asiakasohjaus ja toimivat peruspalvelut
- Päähde- ja mielenterveysongelmien varhainen tunnistaminen
- Maahanmuuttajana Järvenpäässä - kotouttamisohjelman 2014 - 2017 toimeenpano
- Kansalaistoiminnan tuen prosessi ja toimiva asiakasohjaus
- Paikallisyhteisöjen vahvistaminen
- Uuden teknologian hyödyntäminen

3.2.3 Erityisryhmien asumisen tarpeet ja monimuotoinen asuntotarjonta

Tilannekuva 2013

Kohtuuhintaisten asuntojen sekä erityisryhmien ja tuetun asumisen tarjonta ei ole tarvetta vastaava.

Tavoitetila 2017

Järvenpään kaupungilla on aiesopimus Helsingin seudun kuntien ja valtion kanssa, jolla varmistetaan kuntalaisten asumistarpeita vastaava asuntotuotanto. Lisäksi kaupungilla on strategista yhteistyötä keskeisten rakennuttajien kanssa asuntotuotannon lisäämiseksi. Kaupunki huomioi kaavoituksessa ja tonttien varauksissa monimuotoisen asumisen ja erityisryhmät. Tuetun asumisen vaihtoehtoja on lisätty yhteistyössä elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa. Asuntotarjonta nuorille ja pienituloisille vastaa aiempaa paremmin tarvetta ja kaupungin vuokra-asuntoihin jonottavien määrä laskee ja myös asunnottomien määrää on onnistuttu vähentämään.

Strategiset toimenpiteet

- Asuntotuotannon aiesopimus Helsingin seudun kuntien ja valtion kanssa
- Kaupungin yhteistyö keskeisten rakennuttajien kanssa
- Asuntotuotanto-ohjelma ja erityisryhmille suunnattu asuntotuotanto
- Tuetun asumisen palveluita kehitetään yhteistyössä elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa
- Monipuolinen asuntotarjonta

16.1.2015

3.3 Ydinprosessien integrointi syrjäytymisen vähentämiseen ja osallisuuden vahvistamiseen

Seuraavassa taulukossa tunnistetaan syrjäytymisen vähentämiseen ja osallisuuden vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet ydinprosesseittain ja tuodaan näkyville eri ydinprosessien tuottamien palveluiden ja toiminnan keskinäisiä vaikutussuhteita sekä prosessien rajapinnoissa tapahtuvaa toimintaa.

Tuloksena on strateginen näkemys siitä, kuinka kaupungin ydinprosessit kokonaisuutena integroituvat kunta-laisten hyvinvointiohjelman strategisten päämäärien toteutumiseen tällä valtuustokaudella. Toimenpiteet huomioidaan ydinprosessien/palvelualueiden **toimeenpanosuunnitelmien** laadinnassa.

Ko. prosessin ensisijaisella vastuulla olevat toimenpiteet **lihavoitu**.

Kaupungin ydinprosessi	Syrjäytymisen vähentämisen ja osallisuuden vahvistamisen strategiset toimenpiteet (liittyen kyseiseen ydinprosessiin)
Lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Yleinen koulutustarjonta sekä yksilölliset ja joustavat koulutuspolut osaamisen kehittämiseksi • Järvenpäälainen nuoriso- ja koulutustakuumalli • Osallistuminen Seudullinen Ohjaamoon osana "Nuorisotakuun toimintamalli" - kuntakokeilua • Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpano yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa • Hyvinvointi- ja terveystarkastukset sekä terveys- ja kutsuntatarkastusten tulokset käytössä • Asiakasohjaus ja toimivat peruspalvelut • Päihde- ja mielenterveysongelmien varhainen tunnistaminen • Maahanmuuttajana Järvenpäässä - kotouttamisohjelman 2014 - 2017 toimeenpano • Asuntotuotanto-ohjelma ja erityisryhmille suunnattu asuntotuotanto • Kansalaistoiminnan tuen prosessi ja toimiva asiakasohjaus • Paikallisyhteisöjen vahvistaminen • Uuden teknologian hyödyntäminen
Osaamisen, harrastamisen ja kulttuurin edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Järvenpäälainen nuoriso- ja koulutustakuumalli • Seudullinen Ohjaamo osana "Nuorisotakuun toimintamalli" - kuntakokeilua • Yleinen koulutustarjonta sekä yksilölliset ja joustavat koulutuspolut osaamisen kehittämiseksi • Laajennettu työssä oppiminen /avoin ammattiopisto alueellisena yhteistyönä • Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpano yhteistyössä alueen II-asteen oppilaitosten kanssa • Joustavat koulutuspolut tukea tarvitseville nuorille • Seudullinen työvoiman yhteispalvelupiste (TYP) • Sosiaalinen yritystoiminta, kuntouttava työtoiminta ja sosiaalisesti aktiivinen toiminta • Hyvinvointi- ja terveystarkastukset sekä terveys- ja kutsuntatarkastusten tulokset käytössä • Asiakasohjaus ja toimivat peruspalvelut • Päihde- ja mielenterveysongelmien varhainen tunnistaminen

16.1.2015

	<ul style="list-style-type: none"> • Maahanmuuttajana Järvenpäässä - kotouttamisohjelman 2014 - 2017 toimeenpano • Asuntotuotanto-ohjelma ja erityisryhmille suunnattu asuntotuotanto • Kansalaistoiminnan tuen prosessi ja toimiva asiakasohjaus • Paikallisyhteisöjen vahvistaminen • Uuden teknologian hyödyntäminen
Terveyden ja elämänhallinnan edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Järvenpääläinen nuoriso- ja koulutustakuumalli • Seudullinen Ohjaamo osana "Nuorisotakuun toimintamalli" - kuntakokeilua • Yksilölliset ja joustavat koulutuspolut tukea tarvitseville • Seudullinen työvoiman yhteispalvelupiste (TYP) • Sosiaalinen yritystoiminta, kuntouttava työtoiminta ja sosiaalisesti aktivoiva toiminta • Asiakasohjaus ja toimivat peruspalvelut • Uuden teknologian hyödyntäminen • Päihde- ja mielenterveysongelmien varhainen tunnistaminen • Hyvinvointi- ja terveystarkastukset sekä terveys- ja kutsuntatarkastusten tulokset käytössä • Asiakasohjaus ja toimivat peruspalvelut • Maahanmuuttajana Järvenpäässä - kotouttamisohjelman 2014 - 2017 toimeenpano • Asuntotuotanto-ohjelma ja erityisryhmille suunnattu asuntotuotanto • Tuetun asumisen palveluita kehitetään yhteistyössä elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa • Kansalaistoiminnan tuen prosessi ja toimiva asiakasohjaus • Paikallisyhteisöjen vahvistaminen • Uuden teknologian hyödyntäminen
Ikääntyneiden ja toimintaraj. hyvinvoinnin tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Yksilölliset ja joustavat koulutuspolut tukea tarvitseville • Maahanmuuttajana Järvenpäässä - kotouttamisohjelman 2014 - 2017 toimeenpano • Asuntotuotanto-ohjelma ja erityisryhmille suunnattu asuntotuotanto • Tuetun asumisen palveluita kehitetään yhteistyössä elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa • Monipuolinen asuntotarjonta • Kansalaistoiminnan tuen prosessi ja toimiva asiakasohjaus • Paikallisyhteisöjen vahvistaminen • Uuden teknologian hyödyntäminen
Elinvoimaisen kaupunkikehityksen varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Järvenpääläinen nuoriso- ja koulutustakuumalli • Seudullinen Ohjaamo osana "Nuorisotakuun toimintamalli" - kuntakokeilua • Yleinen koulutustarjonta sekä yksilölliset ja joustavat koulutuspolut osaamisen kehittämiseksi • Laajennettu työssä oppiminen/avoin ammattiopisto alueellisena yhteistyönä • Työvoiman yhteispalvelupiste (TYP) • Sosiaalinen yritystoiminta, kuntouttava työtoiminta ja sosiaalisesti aktivoiva toiminta • Maahanmuuttajana Järvenpäässä - kotouttamisohjelman 2014 - 2017 toimeenpano



16.1.2015

- | | |
|--|--|
| | <ul style="list-style-type: none">• Asuntotuotannon aiesopimus Helsingin seudun kuntien ja valtion kanssa• Kaupungin yhteistyö keskeisten rakennuttajien kanssa• Asuntotuotanto-ohjelma ja erityisryhmille suunnattu asuntotuotanto• Tuetun asumisen palveluita kehitetään yhteistyössä elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa• Monipuolinen asuntotarjonta• Paikallisyhteisöjen vahvistaminen• Uuden teknologian hyödyntäminen |
|--|--|

16.1.2015

4 Terveydentilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen omaa vastuuta vahvistaen

4.1 Strategisen päämäärän kuvaus kaupunkistrategian tasolla

Strategiseksi päämääräksi asetettu terveydentilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen on avattu alla kuvatulla tavalla strategiassa perustuen tiivistettyyn tilannekuvaan, valittuihin vaikuttavuusindikaattoreihin sekä tavoiteasetteluun vuoteen 2017 mennessä.

Strateginen päämäärä: Terveydentilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen			
Tiivis tilannekuva 2013	Vaikuttavuusindikaattorit	Tavoiteasettelu indikaattoreille	
		Lähtötaso v. 2012	Tavoitteet 2017
Elintapasairaudet lisääntyvät kaikissa ikäluokissa liikunnan vähäisyyden, epäterveellisen ruokavalion ja tupakoinnin vuoksi.	3.1. Kuolleisuus verenkiertoelinsairauksiin /100 000 asukasta (SotkaNet)	3.1.1. 2011: 216,4	Kuolleisuus vähenee
Päihde- ja mielenterveysongelmien esiintyvyys väestössä kasvaa, jonka seurauksena työkyvyttömyys sekä muu sairastavuus lisääntyvät. Psykiatrisen hoidon sekä päihdepalvelujen tarve kasvaa.	3.2. Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 % alkoholina, litraa (SotkaNet) 3.3. Depressiolääkkeistä korvausta saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (SotkaNet) 3.4. Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista (SotkaNet) 3.5. Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta (SotkaNet)	3.2.1 2012: 8,9 l 3.3.1. 2012: 10,3 % 3.4.1. 2012: 5,9 % 3.5.1. 2011: 6 307	Alkoholijuomien myynti /asukas vähenee Korvausta saaneiden osuus vähenee Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus vähenee Menetettyjen elinvuosien määrä laskee

16.1.2015

4.2 Tavoitetila 2017 ja strategiset toimenpiteet

Vaikuttaminen elintapasairauksiin sekä päihde- ja mielenterveysongelmien kehittymiseen alkaa jo lapsuusiässä. Painopiste on ennaltaehkäisyssä ja moniammatillisessa varhaisessa puuttumisessa. Elintapasairauksien ehkäisyssä liikunnan merkitys on tunnustettu ja terveystoiminta on aktiivinen keino vaikuttaa elintapasairauksiin. Terveystilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen on osa kaupunkiorganisaation poikkiallinnollista yhteistyötä ja vahvaa asukasosallisuutta. Yhteistyökumppaneiden osallistumisen mahdollisuuksia hyödynnetään.

Elintapasairauksien esiintyvyys on vähentynyt. Lihavuuden, tupakoinnin ja alkoholinkäytön aiheuttamat terveysongelmat ja niiden seurauksena syntyneet elintapasairaudet, kuten mm. sokeritauti ja kohonnut verenpaine, on otettu aktiivisten toimenpiteiden kohteeksi. Järvenpään asukkaiden sekä sosiaali- ja terveystoimen palvelujen asiakkaiden ja potilaiden oma aktiivisuus, motivaatio ja vastuu on lisääntynyt elintapasairauksien syntymisen ehkäisemisessä.

Terveysnäkökohdat otetaan huomioon kunnan kaikessa päätöksenteossa ja kuntalaisten itsenäisyyttä, aktiivisuutta ja osallisuutta omassa terveys- ja hyvinvointivalinnoissa tuetaan tietoisesti päätöksenteossa. Kansallisia toimenpideohjelmat sekä paikalliset ja alueelliset suunnitelmat ohjaavat elintapasairauksien sekä päihde- ja mielenterveysongelmien vähentämistä.

4.2.1 *Asukkaiden ja asiakkaiden oman aktiivisuuden, motivaation ja vastuun kasvattaminen*

Tilannekuva 2013

Itsehoitoa ja omahoitoa mahdollistavat ja tukevat palvelut ovat puutteellisia ja kuntalaisen vastuuttamista tarvitaan jatkossa entistä enemmän. Sähköiset palvelut eivät vastaa tarvetta. Sähköisiä palveluja tarvitaan lisää ja monipuolisempina.

Tavoitetila 2017

Asukkaiden ja asiakkaiden oma aktiivisuus, motivaatio ja vastuu elintapasairauksien riskin tunnistamisessa, ehkäisemisessä ja hoitamisessa on kasvanut.

Strategiset toimenpiteet

- Monipuolisia asiakasystävällisiä sähköisiä asiointipalveluja ja -työkaluja käytössä
- Terveystilan edistämisen näkökulma vahvasti näkyvissä kaupunkikuvassa ja tapahtumissa
- Vertaisryhmät ja kokemusasiantuntijat osana palvelukokonaisuutta
- Ammatillisen avun sekä asiakkaan roolien ja vastuiden selkiyttäminen hoitopoluissa ja prosesseissa
- Nuorten työkyvyttömyyspolkujen selvittäminen ja niihin vaikuttaminen

4.2.2 *Terveystilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen poikkiallinnollisena ja kaupunkiorganisaation rajat ylittävänä toimintana*

Tilannekuva 2013

Hoidon tasapuolinen saatavuus ja toimivuus on ongelmallista. Hoitoon hakeutuvien asiakkaiden hoidon kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa riittävässä määrin.

Tavoitetila 2017

16.1.2015

Terveydentilan parantaminen ja terveyserojen kaventaminen toteutuu poikkihallinnollisena ja kaupunkiorganisaation rajat ylittävänä toimintana.

Strategiset toimenpiteet

- Sosiaali- ja terveystoimen sekä liikunta- ja vapaa-ajan toiminnan välinen yhteistyö elintapasairauksien sekä päihde- ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa
- Kolmannen sektorin toimijoiden, seurakunnan ja vapaaehtoisten hyödyntäminen kohdennettujen terveyttä edistävien interventioiden toteuttamisessa
- Alueellisten hoito- ja palveluketjujen luominen ja kehittäminen sekä terveyshyötymallin mukaisen toiminnan kehittäminen
- Ammattiryhmien välisen työnjaon ja toisaalta moniammatillisen työskentelyn roolien ja vastuiden selkiyttäminen
- Työnjakoon kansallisesti kehitettyjen mallien hyödyntäminen (mm. Asva-toimintamalli, Reseptin-kirjoitusoikeuden omaava sairaanhoitaja -malli)
- Kokemusasiantuntijat ja kehittäjäasiakkaat mukaan työn kehittämiseen

4.2.3 Elintapasairauksien sekä päihde- ja mielenterveysongelmien riskien huomioiminen kaikessa sosiaali- ja terveydenhuollon työskentelyssä

Tilannekuva 2013

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden/-potilaiden määrä kasvaa kaikissa ikäluokissa, asiakkaita ei tunnisteta riittävästi, hoidon tarve ja tarjonta eivät kohtaa ja asiakkaiden ongelmia hoidetaan "väärissä paikoissa", palveluverkko on hajallaan ja puutteellinen. Ylipainoisten ja lihaviiden määrä kasvaa. Keinot ongelman toteamiseksi ja elintapoihin liittyvän terveyden ylläpitämiseksi ovat riittämättömät.

Tavoitetila 2017

Elintapasairauksien sekä päihde- ja mielenterveysongelmien riski huomioidaan kaikessa sosiaali- ja terveydenhuollon työskentelyssä ja niiden ehkäisyssä ja hoidossa hyödynnetään olemassa olevia suosituksia, suunnitelmia ja ohjelmia.

Strategiset toimenpiteet

- Hyödynnetään ja noudatetaan kansallisia suosituksia (www.kaypahoito.fi), toimenpideohjelmaa (mm. Terveys 2015, Kaste, Kansallinen terveyserojen kaventamisen toimintaohjelma, Mieli 2009) sekä paikallisia ja alueellisia suunnitelmia (mm. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma, Kotouttamisohjelma)
- Moniongelmaisten asiakkaiden polun selkiyttäminen niin, että asiakkaan palvelukokonaisuus koodinoidaan yhdeltä taholta ja toisaalta asiakas ei pääse putoamaan palvelupolkujen väliin
- Uusien riskien ja haitallisten trendien tunnistaminen hyvin varhaisessa vaiheessa (esim. kannabis)

4.2.4 Terveysnäkökohdat otetaan huomioon kunnan kaikessa päätöksenteossa

Tilannekuva 2013

Päätöksentekoon ei johdonmukaisesti ja kattavasti sisälly arviointinäkökulmaa päätöksenteon vaikutuksista.

16.1.2015

Tavoitetila 2017

Terveys- ja hyvinvointinäkökohdat otetaan huomioon kunnan kaikessa päätöksenteossa.

Strategiset toimenpiteet

- Monipuolinen turvallisuuskäytäntöjen huomioiminen osana terveyden ylläpitämistä
- Hyvinvointikertomuksen implementaatio ja Ennakoarvioinnin (EVA) käyttöönotto
- Terveysvaikutusten arviointi kaupungin kaiken tason päätöksissä

4.3 Ydinprosessien integrointi terveydentilan parantamiseen ja terveyserojen kaventamiseen

Seuraavassa taulukossa tunnistetaan terveydentilan parantamisen ja terveyserojen kaventamisen toimenpiteet ydinprosessittain ja tuodaan näkyville eri ydinprosessien tuottaminen palveluiden ja toiminnan keskinäisiä vaikutussuhteita sekä prosessien rajapinnoissa tapahtuvaa toimintaa.

Tuloksena on strateginen näkemys siitä, kuinka kaupungin ydinprosessit kokonaisuutena integroituvat kunta-laisten hyvinvointiohjelman strategisten päämäärien toteutumiseen tällä valtuustokaudella. Toimenpiteet huomioidaan ydinprosessien/palvelualueiden **toimeenpanosuunnitelmien** laadinnassa.

Kaupungin ydinprosessi	Terveydentilan parantamisen ja terveyserojen kaventamisen strategiset toimenpiteet (liittyen kyseiseen ydinprosessiin)
Lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisia asiakasystävällisiä sähköisiä asiointipalveluja ja -työkaluja käytössä • Terveyden edistämisen näkökulma vahvasti näkyvissä kaupunkikuvassa ja tapahtumissa • Vertaisryhmät ja kokemusasiantuntijat osana palvelukokonaisuutta • Ammatillisen avun sekä asiakkaan roolien ja vastuiden selkiyttäminen hoitopoluissa ja prosesseissa • Nuorten työkyvyttömyyspolkujen selvittäminen ja niihin vaikuttaminen • Sosiaali- ja terveystoimen sekä liikunta- ja vapaa-ajan toiminnan välinen yhteistyö elintapasairauksien sekä päihde- ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa • Kolmannen sektorin toimijoiden, seurakunnan ja vapaaehtoisten hyödyntäminen kohdennettujen terveyttä edistävien interventioiden toteuttamisessa • Alueellisten hoito- ja palveluketjujen luominen ja kehittäminen sekä terveyshyötymallin mukaisen toiminnan kehittäminen • Hyödynnetään ja noudatetaan kansallisia suosituksia (www.kaypahoito.fi), toimenpideohjelmia (mm. Terveys 2015, Kaste, Kansallinen terveyserojen kaventamisen toimintaohjelma, Mieli 2009) sekä paikallisia ja alueellisia suunnitelmia (mm. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma, Kotouttamisohjelma) • Moniongelmaisten asiakkaiden polun selkiyttäminen niin, että asiakkaan palvelukokonaisuus koordinoitua yhdeltä taholta ja toisaalta asiakas ei pääse putoamaan palvelupolkujen väliin • Uusien riskien ja haitallisten trendien tunnistaminen hyvin varhaisessa

16.1.2015

	<p>vaiheessa (esim. kannabis)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen turvallisuusnäkökulmien huomioiminen osana terveyden ylläpitämistä • Hyvinvointikertomuksen implementaatio ja Ennakkoarvioinnin (EVA) käyttöönotto • Terveysvaikutusten arviointi kaupungin kaiken tason päätöksissä
<p>Osaamisen, harrastamisen ja kulttuurin edistäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisia asiakasystävällisiä sähköisiä asiointipalveluja ja -työkaluja käytössä • Terveyden edistämisen näkökulma vahvasti näkyvissä kaupunkikuvassa ja tapahtumissa • Sosiaali- ja terveystoimen sekä liikunta- ja vapaa-ajan toiminnan välinen yhteistyö elintapasairauksien sekä päihde- ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa • Kolmannen sektorin toimijoiden, seurakunnan ja vapaaehtoisten hyödyntäminen kohdennettujen terveyttä edistävien interventioiden toteuttamisessa • Monipuolinen turvallisuusnäkökulmien huomioiminen osana terveyden ylläpitämistä • Hyvinvointikertomuksen implementaatio ja Ennakkoarvioinnin (EVA) käyttöönotto • Terveysvaikutusten arviointi kaupungin kaiken tason päätöksissä
<p>Terveyden ja elämänhallinnan edistäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisia asiakasystävällisiä sähköisiä asiointipalveluja ja -työkaluja käytössä • Terveyden edistämisen näkökulma vahvasti näkyvissä kaupunkikuvassa ja tapahtumissa • Vertaisryhmät ja kokemusasiantuntijat osana palvelukokonaisuutta • Ammatillisen avun sekä asiakkaan roolien ja vastuiden selkiyttäminen hoitopoluissa ja prosesseissa • Nuorten työkyvyttömyyspolkujen selvittäminen ja niihin vaikuttaminen • Sosiaali- ja terveystoimen sekä liikunta- ja vapaa-ajan toiminnan välinen yhteistyö elintapasairauksien sekä päihde- ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa • Kolmannen sektorin toimijoiden, seurakunnan ja vapaaehtoisten hyödyntäminen kohdennettujen terveyttä edistävien interventioiden toteuttamisessa • Alueellisten hoito- ja palveluketjujen luominen ja kehittäminen sekä terveyshyötymallin mukaisen toiminnan kehittäminen • Työnjakoon kansallisesti kehitettyjen mallien hyödyntäminen (mm. Asvatoimintamalli, Reseptinkirjoitusoikeuden omaava sairaanhoitaja -malli) • Kokemusasiantuntijat ja kehittäjäasiakkaat mukaan työn kehittämiseen • Hyödynnetään ja noudatetaan kansallisia suosituksia (www.kaypahoito.fi), toimenpideohjelmia (mm. Terveys 2015, Kaste, Kansallinen terveyserojen kaventamisen toimintaohjelma, Mieli 2009) sekä paikallisia ja alueellisia suunnitelmia (mm. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma, Kotouttamisohjelma) • Moniongelmaisten asiakkaiden polun selkiyttäminen niin, että asiakkaan palvelukokonaisuus koordinoidaan yhdeltä taholta ja toisaalta asiakas ei pääse putoamaan palvelupolkujen väliin

16.1.2015

	<ul style="list-style-type: none"> • Uusien riskien ja haitallisten trendien tunnistaminen hyvin varhaisessa vaiheessa (esim. kannabis) • Monipuolinen turvallisuusnäkökulmien huomioiminen osana terveyden ylläpitämistä • Hyvinvointikertomuksen implementaatio ja Ennakkoarvioinnin (EVA) käyttöönotto • Terveysvaikutusten arviointi kaupungin kaiken tason päätöksissä
Ikääntyneiden ja toimintaraj. hyvinvoinnin tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisia asiakasystävällisiä sähköisiä asiointipalveluja ja -työkaluja käytössä • Terveyden edistämisen näkökulma vahvasti näkyvissä kaupunkikuvassa ja tapahtumissa • Vertaisryhmät ja kokemusasiantuntijat osana palvelukokonaisuutta • Ammatillisen avun sekä asiakkaan roolien ja vastuiden selkiyttäminen hoitopoluissa ja prosesseissa • Kolmannen sektorin toimijoiden, seurakunnan ja vapaaehtoisten hyödyntäminen kohdennettujen terveyttä edistävien interventioiden toteuttamisessa • Alueellisten hoito- ja palveluketjujen luominen ja kehittäminen sekä terveyshyötymallin mukaisen toiminnan kehittäminen • Työnjakoon kansallisesti kehitettyjen mallien hyödyntäminen (mm. Asva-toimintamalli, Reseptinkirjoitusoikeuden omaava sairaanhoitaja -malli) • Kokemusasiantuntijat ja kehittäjäasiakkaat mukaan työn kehittämiseen • Hyödynnetään ja noudatetaan kansallisia suosituksia (www.kaypahoito.fi), toimenpideohjeita (mm. Terveys 2015, Kaste, Kansallinen terveyserojen kaventamisen toimintaohjelma, Mieli 2009) sekä paikallisia ja alueellisia suunnitelmia (mm. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma, Kotouttamisohjelma) • Moniongelmaisten asiakkaiden polun selkiyttäminen niin, että asiakkaan palvelukokonaisuus koordinoitua yhdeltä taholta ja toisaalta asiakas ei pääse putoamaan palvelupolkujen väliin • Uusien riskien ja haitallisten trendien tunnistaminen hyvin varhaisessa vaiheessa (esim. kannabis) • Monipuolinen turvallisuusnäkökulmien huomioiminen osana terveyden ylläpitämistä • Hyvinvointikertomuksen implementaatio ja Ennakkoarvioinnin (EVA) käyttöönotto • Terveysvaikutusten arviointi kaupungin kaiken tason päätöksissä
Elinvoimaisen kaupunkikehityksen varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisia asiakasystävällisiä sähköisiä asiointipalveluja ja -työkaluja käytössä • Terveyden edistämisen näkökulma vahvasti näkyvissä kaupunkikuvassa ja tapahtumissa • Monipuolinen turvallisuusnäkökulmien huomioiminen osana terveyden ylläpitämistä • Hyvinvointikertomuksen implementaatio ja Ennakkoarvioinnin (EVA) käyttöönotto • Terveysvaikutusten arviointi kaupungin kaiken tason päätöksissä

16.1.2015

5 Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantaminen

5.1 Strategisen päämäärän kuvaus kaupunkistrategian tasolla

Strategiseksi päämääräksi asetettu ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantaminen on avattu alla kuvatulla tavalla strategiassa perustuen tiivistettyyn tilannekuvaan, valittuihin vaikuttavuusindikaattoreihin sekä tavoiteasetteluun vuoteen 2017 mennessä.

Strateginen päämäärä: Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantaminen			
Tiivis tilannekuva 2013	Vaikuttavuusindikaattorit	Tavoiteasettelu indikaattoreille	
		Lähtötaso v. 2012	Tavoitteet 2017
Ikääntyneiden määrä kasvaa. Ikääntymisen myötä yksinäisyys ja turvattomuus sekä muutokset terveydentilassa ja toimintakyvyssä heikentävät ikääntyvän itsenäistä selviytymistä.	<p>4.1. Kotona asuvien ikääntyneiden (yli 75-v.) suhteellinen osuus koko ikäryhmästä</p> <p>4.2. RAI – tietokanta: Päivittäisistä toiminnoista suoriutuminen – Laaja ADL – mittari</p> <p>4.3. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä SotkaNet</p>	<p>4.1.1. Kotihoidon asiakkaat 10 % yli 75-v.</p> <p>4.2.1. 2012: 3,4</p> <p>4.3.1. 2011: 230,8</p>	Kotihoidon piirissä 12 % yli 75-v. 2,5–3,0
Ikääntyvien kotona asumisen turvaavien palvelujen tarve kasvaa johdonmukaisesti. Ilman omaishoitajien jaksamista turvaavien palvelujen parantamista omaishoitajien määrää ei kasva.	4.4. Omaishoidon piirissä olevien suhteellinen osuus (yli 75v.)	4.4.1. Omaishoitajien määrä 4,5 % yli 75-v	Omaishoitajien määrä 6 % yli 75-v. Arviointi 7

16.1.2015

5.2 Tavoitetila 2017 ja strategiset toimenpiteet

Ikääntynyt ja toimintarajoitteinen voi asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Kotihoito mahdollistaa hyvän ja turvallisen elämän omassa kodissa sairauksista tai toimintakyvyn heikkenemisestä huolimatta. Palvelut ovat oikea-aikaisia ja tukevat kokonaisvaltaista kotona selviytymistä terveyden- ja sairaanhoidon, erilaisten tukipalvelujen (mm. kuljetus-, turva-, ateria- ja siivouspalvelut sekä muut arjen tukipalvelut), palveluohjauksen ja kuntoutuksen avulla. Kotiasumista tukevien palvelujen kokonaisuus ennaltaehkäisee tarvetta siirtyä pitkäaikaisasumiseen ennaikaisesti. Ikääntyneen ja toimintarajoitteisen ympäristö on esteetön ja turvallinen omassa kodissa, sen lähiympäristössä ja koko kaupungissa. Kohtuuhintaisia ja monimuotoisia asumisvaihtoehtoja on tarjolla riittävästi. Hyvinvointikampus kaupungin kärkihankkeena luo uusia palvelukonsepteja vastaamaan asumista ja hyvinvointia tukevia tarpeita.

Ikääntynyt on toimintakykyinen ja kokee itsensä mahdollisimman terveeksi. Palvelut tukevat terveyden ylläpitämistä, pitkäaikaisairauksien mahdollisimman hyvää hoitotasapainoa sekä kuntoutumista. Toimintakykyä ylläpitävä työote toteutuu kaikissa kaupungin palveluissa. Ikääntyneiden mielenvirkeys, oppiminen ja yhteiskunnallinen osallistuminen on turvattu. Kulttuuritarjonta ja itsensä kehittämisen mahdollisuudet luovat virikkeitä ja elämyksiä sekä vahvistavat hyvinvointia. Hyvinvointia tukeva sosiaalinen, kulttuurinen ja teknologinen ympäristö on turvallinen. Lisääntynyt yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on laajentanut ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten palvelutarjontaa etenkin ennaltaehkäisevien sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien toimintojen ja palvelujen osalta. Ikääntyneillä ja toimintarajoitteisilla on runsaasti mahdollisuuksia yhteisölliseen toimintaan mm. vertaisryhmien kautta. Palveluilla ja ohjauksella ikääntyneitä ja toimintarajoitteita tuetaan omaehtoiseen, vastuulliseen toimintaan ja itsestä huolehtimiseen.

Liikuntaneuvonta osana liikuntapalveluja on ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten aktiivisessa käytössä. Yhteistyön vahvistamisella eri toimijoiden kesken vaikutetaan liikkumiseen liittyviin asenteisiin. Neuvontapalveluissa on hyvinvoinnin, terveellisten elintapojen ja toimintakyvyn edistämiseen sekä sairauksien, tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisyyn tähtäävää ohjausta.

Omaishoidon muodostama kokonaisuus tukee kaikissa asiakasryhmissä omaishoidettavan ja -hoitajan arkea ja palvelutarpeita monipuolisesti. Omaishoito on ikääntyneiden keskeinen hoitomuoto Järvenpäässä ja yli 75-vuotiaat asuvat mahdollisimman pitkään kotona omaishoidon turvin.

16.1.2015

5.2.1 *Palvelujen asiakkaan valinnan- ja päätöksenteon mahdollisuudet ovat laajat*

Tilannekuva 2013

Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten vaikuttamismahdollisuudet ovat kaventuneet toimintakyvyn rajoitusten vuoksi. Erityisesti näön, kuulon, tasapainon sekä liikkumisen heikentyminen heikentävät heidän osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiaan kodin ulkopuolella.

Tavoitetila 2017

Ikääntyneet ja toimintarajoitteiset ovat täysivaltaisia vaikuttajia ja osallistujia. Heillä on tietoa, jolla he voivat vaikuttaa yhteisön ja oman elämän asioihin. Palvelujen asiakkaana valinnan- ja päätöksenteon mahdollisuudet ovat laajat.

Strategiset toimenpiteet

- Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen
- Eläkeläis- ja vammaisjärjestöt sekä eläkeläis- ja vammaisneuvosto otetaan aktiivisesti mukaan palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen ideakahviloiden ja aktiivisen yhteistyön kautta
- Kolmannen sektorin palveluja hyödynnetään aikaisempaa tehokkaammin kumppanuusperiaatteella
- Palveluseleiden käyttömahdollisuuksia lisätään ja informoidaan kotitalousvähennyksen käyttömahdollisuuksista.

5.2.2 *Palvelut tukevat terveyden ylläpitämistä, pitkäaikaissairauksien mahdollisimman hyvää hoitotasapainoa sekä kuntoutumista*

Tilannekuva 2013

Yli 75-vuotaiden määrä kasvaa tasaisesti vuoteen 2034 saakka. Omassa kodissa selviytyminen edellyttää toimintakyvyn ylläpitämistä sekä ennaltaehkäisevästi että palvelujen aikana. Palvelurakenne ei riittävästi tue ikääntyneen ja toimintarajoitteisen jäljellä olevia voimavaroja, omahoitoa sekä kuntoutuksen mahdollisuuksia. Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten arkielämää ja toimintakykyä tukevat monipuoliset palveluverkostot ja -kumppanuudet elinkeinoelämän, 3. sektorin ja muiden toimijoiden kanssa ovat kehittymättömiä.

Tavoitetila 2017

Ikääntynyt on toimintakykyinen ja kokee itsensä mahdollisimman terveeksi. Palvelut tukevat terveyden ylläpitämistä, pitkäaikaissairauksien mahdollisimman hyvää hoitotasapainoa sekä kuntoutumista.

Strategiset toimenpiteet

- Toimintakyvyn ylläpito ja kuntoutumisen edistäminen huomioidaan kaikissa kaupungin palveluissa
- Muistisairaahan hoitopolku päivitetään poikkitoiminnallisena yhteistyönä ja toiminta organisoidaan sen mukaisesti
- Vertaisryhmätoiminta toimintakyvyn tukemiseksi käynnistyy kaupungin tukemana

16.1.2015

5.2.3 Asiakkaan palvelut ovat oikea-aikaisia, sujuvia ja hänen tarpeistaan lähteviä

Tilannekuva 2013

Palveluohjauksen ja -arvioinnin resurssit ja prosessit ovat puutteellisia. Palveluihin pääsy ei toteudu vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla.

Tavoitetila 2017

Asiakkaan palvelut ovat oikea-aikaisia, sujuvia ja hänen tarpeistaan lähteviä.

Strategiset toimenpiteet

- Asiakkaan palvelutarve kartoitetaan yhdenmukaisilla ja riittävän laaja-alaisilla arviointimenetelmillä
- Asiakkuuskriteerit tarkistetaan koko palvelualueen osalta
- Palvelualueen henkilöstön rekrytointia ja koulutuksia painotetaan ikääntyneiden hoidon ja hoivan osaamisen vahvistamiseen
- Kotona asumisen ja omaishoidon palveluja monipuolistetaan yhteistyössä asiakkaiden ja omaishoitajien kanssa.

5.2.4 Ikääntyneet ja toimintarajoitteiset asuvat ja liikkuvat turvallisesti ja esteettömästi

Tilannekuva 2013

Kaupungin sähköisten palvelujen kehittämisessä ja tiedottamisessa ei ole huomioitu ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten tarpeita riittäväällä tavalla. Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten liikkumista estää kaatumisen pelko katujen liukkauden ja heikon valaistuksen vuoksi.

Tavoitetila 2017

Ikääntyneet ja toimintarajoitteiset asuvat ja liikkuvat turvallisesti ja esteettömästi.

Strategiset toimenpiteet

- Ajantasaiset tiedot palveluista on turvattu
- Turvallisuuden huomioiminen kaupunkisuunnittelussa, asumisessa ja viestinnässä

16.1.2015

5.3 Ydinprosessien integrointi ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantamiseen

Seuraavassa taulukossa tunnistetaan ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantamisen toimenpiteet ydinprosesseittain ja tuodaan näkyville eri ydinprosessien tuottaminen palveluiden ja toiminnan keskinäisiä vaikutussuhteita sekä prosessien rajapinnoissa tapahtuvaa toiminta.

Tuloksena on strateginen näkemys siitä, kuinka kaupungin ydinprosessit kokonaisuutena integroituvat kunta-laisten hyvinvointiohjelman strategisten päämäärien toteutumiseen tällä valtuustokaudella. Toimenpiteet huomioidaan ydinprosessien/palvelualueiden **toimeenpanosuunnitelmien** laadinnassa.

Kaupungin ydinprosessi	Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten itsenäisen toimintakyvyn parantamisen strategiset toimenpiteet (liittyen kyseiseen ydinprosessiin)
Lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuminen toimintarajoitteisten oppilaiden tuen järjestämiseen uuden opetussuunnitelman mukaisesti
Osaamisen, harrastamisen ja kulttuurin edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen Kolmannen sektorin palveluja hyödynnetään aikaisempaa tehokkaammin kumppanuusperiaatteella Toimintakyvyn ylläpito ja kuntoutumisen edistäminen huomioidaan kaikissa kaupungin palveluissa Kotona asumisen ja omaishoidon palveluja monipuolistetaan yhteistyössä asiakkaiden ja omaishoitajien kanssa. Ajantasaiset tiedot palveluista on turvattu
Terveyden ja elämäntilan hallinnan edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen Toimintakyvyn ylläpito ja kuntoutumisen edistäminen huomioidaan kaikissa kaupungin palveluissa Muistisairaalan hoitopolku päivitetään poikkitoiminnallisena yhteistyönä ja toiminta organisoidaan sen mukaisesti Vertaisryhmätoiminta toimintakyvyn tukemiseksi käynnistyy kaupungin tukemana Asiakkaan palvelutarve kartoitetaan yhdenmukaisilla ja riittävän laaja-alaisilla arviointimenetelmillä Kotona asumisen ja omaishoidon palveluja monipuolistetaan yhteistyössä asiakkaiden ja omaishoitajien kanssa. Ajantasaiset tiedot palveluista on turvattu Turvallisuuden huomioiminen kaupunkisuunnittelussa, asumisessa ja viestinnässä
Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten hyvinvoinnin tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen Eläkeläis- ja vammaisjärjestöt sekä eläkeläis- ja vammaisneuvosto otetaan aktiivisesti mukaan palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen ideakahviloiden ja aktiivisen yhteistyön kautta Kolmannen sektorin palveluja hyödynnetään aikaisempaa tehokkaammin kumppanuusperiaatteella

16.1.2015

	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelusetelien käyttömahdollisuuksia lisätään ja informoidaan kotitalousvähennyksen käyttömahdollisuuksista. • Toimintakyvyn ylläpito ja kuntoutumisen edistäminen huomioidaan kaikissa kaupungin palveluissa • Muistisairaahan hoitopolku päivitetään poikkitoiminnallisena yhteistyönä ja toiminta organisoidaan sen mukaisesti • Vertaisryhmätoiminta toimintakyvyn tukemiseksi käynnistyy kaupungin tukemana • Asiakkaan palvelutarve kartoitetaan yhdenmukaisilla ja riittävän laajalaisilla arviointimenetelmillä • Asiakkuuskriteerit tarkistetaan koko palvelualueen osalta • Palvelualueen henkilöstön rekrytointia ja koulutuksia painotetaan ikääntyneiden hoidon ja hoivan osaamisen vahvistamiseen • Kotona asumisen ja omaishoidon palveluja monipuolistetaan yhteistyössä asiakkaiden ja omaishoitajien kanssa. • Ajantasaiset tiedot palveluista on turvattu • Turvallisuuden huomioiminen kaupunkisuunnittelussa, asumisessa ja viestinnässä
Elinvoimaisen kaupunkikehityksen varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen • Toimintakyvyn ylläpito ja kuntoutumisen edistäminen huomioidaan kaikissa kaupungin palveluissa • Ajantasaiset tiedot palveluista on turvattu • Turvallisuuden huomioiminen kaupunkisuunnittelussa, asumisessa ja viestinnässä

16.1.2015

6 Kuntalaisten hyvinvointiohjelmaan liittyvät keskeiset suunnitelmat

Kuntalaisten hyvinvointiohjelman strategisiin päämääriin ja toteutukseen liittyvät merkittävimmät suunnitelmat on nimetty alla olevassa taulukossa. Suunnitelman osalta on merkitty suunnitelman ajanjakso ja hyväksynnän ajankohta. Lisäksi on nimetty, minkä palvelualueen tai muun, esimerkiksi kaupungin ulkopuolisen, toimijan vastuulla suunnitelma ensisijaisesti on kokonaisuutena.

Kun strategiseen ohjelmaan liittyvän suunnitelman uudistaminen on ajankohtaista, huomioidaan suunnitelmassa strategiset päämäärät ja tavoitteet. Lisäksi erinäisten ohjelmien ja suunnitelmien "viidakkoa" pyritään selkiyttämään ja yhtenäistämään siten, että kaupungilla on vain yksi strategia, strategiset ohjelmat ja strategisen ohjelman vaikutuspiiriin kuuluvat tarkemman tason linjaukset nimetään yhtenäisesti suunnitelmiksi, silloin kun se on mahdollista.

Suunnitelmat	Voimassaolo ja vastuut		
	Ajanjaksolle	Hyväksytty (kk/vvvv)	Vastuu (palvelualue tai muu toimija)
Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelma: LS-suunnitelma (§), Varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma (VN periaatepäätös)			Lasten ja nuorten palvelualue
Neuvolatoiminnan, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon sekä lasten ja nuorten ehkäisevän suun terveydenhuollon toimenpano-ohjelma, (§)			Lasten ja nuorten palvelualue / Kasvun tuen palvelut
Järvenpään esi- ja perusopetuksen ops:t ja oppilashuollon käsikirja; OPS 2016	Uudistus v. 2016		Lasten ja nuorten palvelualue / Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut
Opiskeluhoitosuunnitelma (§)	v. 2014 -		Lasten ja nuorten palvelualue / Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä Kasvun tuen palvelut
Liikuntaohjelma 2010–2020	v. 2010–2020		Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue / Liikuntapalvelut
Lasten ja nuorten kulttuuripalvelujen kehittämissuunnitelma 2009–2012 (§)			Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue / Kulttuuripalvelut
Nuorten nuorisotakuu; Järvenpään malli (Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2011–2016)			Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue / Koulutus- ja ohjauspalvelut
Yrittäjyyskasvatuksen ohjelma 2011; KUUMA- alueen yrittäjyyskasvatuksen ja -valmennuksen tavoite- ja toimenpideohjelma v. 2010 – 2015			Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue / Koulutus- ja ohjauspalvelut
Lukion Opetussuunnitelma (§)			Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue /
KUM Opetussuunnitelma			Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue /
Järvenpään Opisto Opetussuunnitelma (valmistuu v. 2014 aikana)			Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue /
Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma (§)	2014-2016		Terveyspalvelut ja aikuissosiaalityön palvelualue
Potilasturvallisuussuunnitelma (§)	2014-2020		Terveyspalvelut ja aikuissosiaalityön palvelualue
Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suunnitelma	2015-2017		Terveyspalvelut ja aikuissosiaalityön palvelualue
Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (§)	2014-2017		Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten palvelualue
Vammaispoliittinen ohjelma 2007–2015 (§)	2007-2015		Ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten palvelualue

16.1.2015

7 Liitteet

7.1 Liite 1: Kuntalaisten hyvinvointiohjelman laatijat

Taulukossa on listattu strategiaa valmistellut teemaryhmä kuntalaisten hyvinvoinnin alueella.

Kuntalaisten hyvinvoinnin teemaryhmä	
Puheenjohtajat	Jäsenet
Marju Taurula, palvelualuejohtaja Tiina Salminen, palvelualuejohtaja	<ul style="list-style-type: none">• Jari Lausvaara, koulutus- ja vapaa-aikajohtaja• Arja Korhonen, perusopetusjohtaja• Johanna Sinkkonen, kotona asumista tukevien palvelujen johtaja• Leena Rauhala, kasvun tuen johtaja• Kirsti Ruislehto, suunnittelupäällikkö• Eeva Ketola, johtajalääkäri• Tero Seitsonen, erikoissuunnittelija• Taru Syrjänen, erikoissuunnittelija• Minna Tynkkynen, perhesosiaalityön johtaja• Reino Taurovaara, varhaiskasvatusjohtaja